01/09/2023

Αρχιμανδρίτης Φώτιος Ιωακείμ: Ομιλία στην αρχή της Ινδίκτου

/ Γνώμες

Ἡ ἁγία Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μας, ἀγαπητοὶ ἐν Κυρίῳ ἀδελφοί, ἑορτάζει σήμερα, μαζὶ μὲ τοὺς ἁγίους τῆς ἡμέρας, καὶ τὴν ἀρχὴ τῆς Ἰνδίκτου , δηλαδὴ τὴν ἔναρξη τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους. Τί σημαίνει αὐτό, καὶ μάλιστα ὅταν ἐμεῖς στὶς μέρες μας θεωροῦμε αὐτονόητο ὅτι ἡ πρωτοχρονιὰ εἶναι ἡ 1η Ἰανουαρίου, θὰ ἐξηγήσουμε στὴ συνέχεια.

- **Γράφει ο Αρχιμανδρίτης Φώτιος Ιωακείμ**

Ἡ λέξη Ἰνδικτιὼν -καὶ ἀργότερα Ἴνδικτος- παράγεται ἀπὸ τὴ λατινικὴ λέξη indictio,ποὺ σημαίνει ὁρισμός, διάταγμα. Ὁ ὅρος αὐτὸς προῆλθε ἀπὸ τὴ συνήθεια τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων νὰ ὁρίζουν μὲ εἰδικὸ θέσπισμα τὸ ποσὸ τοῦ ἐτησίου φόρου, ποὺ εἰσέπρατταν τότε γιὰ τὴ συντήρηση τοῦ στρατοῦ. Τὸ διάταγμα αὐτὸ ἴσχυε γιὰ δεκαπέντε χρόνια. Πρῶτος εἰσήγαγε τὸ διάταγμα τοῦτο ὁ αὐτοκράτορας Καῖσαρ Αὔγουστος τρία χρόνια πρὶν γεννηθεῖ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁπόταν διέταξε τὴν γενικὴ ἀπογραφὴ τῶν ὑπηκόων τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους καὶ τὴν εἴσπραξη τῶν σχετικῶν φόρων. Εἶναι ἀκριβῶς στὴν ἀπογραφὴ αὐτή, ποὺ ἀναφέρεται ὁ Λουκᾶς στὸ Εὐαγγέλιό του (Λουκ. 2, 1-2), κατὰ τὴ διάρκεια τῆς

ὁποίας ὁ Μνήστωρ Ἰωσὴφ καὶ ἡ Παναγία μας, ἐπειδὴ κατάγονταν ἀπὸ τὴ Βηθλεέμ, μετέβησαν σ᾽ αὐτὴ νὰ ἀπογραφοῦν, ὁπόταν γεννήθηκε ἐκεῖ καὶ ὁ Χριστός: «Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθε δόγμα (=ὁρισμός-ἰνδικτιῶνα) παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου, ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην• αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο, ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου.» Κατ᾽ ἐπέκταση, λοιπόν, καθιερώθηκε νὰ ὀνομάζονται ἰνδικτιῶνες καὶ οἱ δεκαπενταετεῖς αὐτοὶ κύκλοι, ποὺ ἄρχισαν ἐπὶ Καίσαρος Αὐγούστου τὸ ἔτος 3 π.Χ.

Τώρα, πῶς φθάσαμε στὴν 1η Σεπτεμβρίου, ὡς ἀρχὴ τοῦ νέου Ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους; Στὴν περιοχὴ τῆς Ἀνατολῆς, τὰ ἡμερολόγια τῶν περισσοτέρων χωρῶν εἶχαν ὡς ἀρχὴ τοῦ νέου χρόνου-πρωτοχρονιά, τὴν 24η Σεπτεμβρίου, ἡμέρα τῆς Φθινοπωρινῆς ἰσημερίας. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ 23η Σεπτεμβρίου ἦταν ἡ γενέθλια ἡμέρα τοῦ ἀνωτέρω Ρωμαίου αὐτοκράτορα Ὀκταβιανοῦ Αὐγούστου, ἡ πρωτοχρονιὰ τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας μετατέθηκε στὶς 23 Σεπτεμβρίου, ἡ ὁποία καὶ καθορίστηκε ὡς ἡ ἀρχὴ τῆς Ἰνδίκτου, δηλαδὴ τῆς δεκαπενταετοῦς περιόδου γιὰ τὸν φόρο τοῦ σχετικοῦ ρωμαϊκοῦ διατάγματος, ποὺ ἤδη ἀναφέραμε. Αὐτὴ τὴν πρωτοχρονιὰ βρῆκε ἡ νεοσύστατη χριστιανικὴ Ἐκκλησία τὸν πρῶτο αἰώνα, ἀφοῦ γεννήθηκε καὶ ἀναπτύχθηκε ἀρχικὰ μέσα στὴν ἀχανὴ τότε ρωμαϊκὴ αὐτοκρατορία, τὴν ὁποία πρωτοχρονιὰ καὶ υἱοθέτησε, ἀλλὰ τῆς προσέδωσε χριστιανικὸ περιεχόμενο: Καθιέρωσε νὰ τελεῖται κατ᾽ αὐτὴ τὴν ἡμέρα (23 Σεπτεμβρίου) ἡ ἑορτὴ τῆς Συλλήψεως τοῦ Τιμίου Προδρόμου, ποὺ ἀποτελεῖ καὶ τὸ πρῶτο σημαντικὸ γεγονὸς τῆς Εὐαγγελικῆς Ἱστορίας. Ἀργότερα, τὸ ἔτος 462 μ.Χ., γιὰ λόγους πρακτικοὺς καὶ γιὰ νὰ συμπίπτει ἡ πρώτη τοῦ ἔτους μὲ τὴν πρώτη τοῦ μηνός, ἡ ἐκκλησιαστικὴ πρωτοχρονιὰ μετατέθηκε στὴν 1η Σεπτεμβρίου. Νὰ διευκρινίσουμε ὅτι ὁ ἑορτασμὸς τῆς πρώτης τοῦ ἔτους κατὰ τὴν 1η Ἰανουαρίου ἔχει Δυτικὴ προέλευση καὶ στὴν Ὀρθόδοξη Ἀνατολὴ ἔχει εἰσαχθεῖ κατὰ τὰ νεώτερα χρόνια. Ἡ Ἐκκλησία μας ὅμως προσέδωσε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ θεολογικὲς διαστάσεις στὴν ἑορτὴ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἰνδίκτου, τῆς 1ης Σεπτεμβρίου.

Κατ᾽ ἀρχήν, ἐπειδὴ ὁ **Σεπτέμβριος** εἶναι ἐποχὴ συγκομιδῆς ποικίλων καρπῶν ἀλλὰ καὶ προετοιμασίας γιὰ τὸν νέο κύκλο βλαστήσεως, καθιέρωσε εἰδικοὺς ὕμνους στὴν 1η Σεπτεμβρίου, μὲ τοὺς ὁποίους ἐμεῖς οἱ χριστιανοὶ ἑορτάζουμε τὴν ἀρχὴ τῆς γεωργικῆς περιόδου, εὐχαριστώντας τὸν Θεὸ γιὰ τὴν Πρόνοιά του πρὸς τὴν ὑλικὴ κτίση, καὶ παρακαλώντας τον συνάμα νὰ εὐλογεῖ «τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός» Του, δηλαδὴ ὅλο τὸν κύκλο τοῦ νέου ἔτους, παρέχοντας «καιροὺς καρποφόρους καὶ ὑετοὺς (βροχὲς) οὐρανόθεν».

Περαιτέρω, ἡ Ἐκκλησία μας, μὲ πολλὴ σοφία, συνέδεσε τὴν ἀπαρχὴ τοῦ νέου ἔτους μὲ τὸ Πρόσωπο τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ, τοῦ δημιουργοῦ τοῦ χρόνου καὶ τοῦ σύμπαντος κόσμου. Ὅπως αὐτὴ τὴν ἡμέρα ἡ φύση ἑτοιμάζεται νὰ διατρέξει ἕνα

νέο κύκλο ἐποχῶν, ἔτσι κατ᾽ αὐτὴν ἑορτάζουμε καὶ τὸ γεγονός, κατὰ τὸ ὁποῖο ὁ Κύριος μας Ἰησοῦς, στὴν ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελικοῦ Του κηρύγματος, πρὶν δηλαδὴ ἐπεκταθεῖ στὸν σωτηριώδη γιὰ τὸν ἄνθρωπο κύκλο τῆς δημόσιας δράσης Του, εἰσῆλθε στὴ συναγωγὴ τῆς πόλης Ναζαρὲτ ὅπου εἶχε ἀνατραφεῖ καί, ἀνοίγοντας τὸ βιβλίο τοῦ Προφήτη Ἠσαΐα, βρῆκε καὶ ἀνέγνωσε ἕνα βαρυσήμαντο ἀπόσπασμα, μία προφητεία, ποὺ ὁμιλεῖ ἀκριβῶς γιὰ τὸ Πρόσωπό Του, γιὰ τὸ πρόσωπο τοῦ Μεσσία Χριστοῦ. Εἶναι γιὰ τοῦτο τὸν λόγο, ποὺ καθιέρωσε ἡ Ἐκκλησία μας νὰ διαβάζεται σήμερα τούτη ἡ θαυμάσια περικοπή. Τί ὅμως λέγει αὐτὸ τὸ ἀπόσπασμα τοῦ Προφήτη Ἠσαΐα; «Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα τοῦ Κυρίου εἶναι σ᾽ ἐμένα, γιατὶ ὁ Κύριος (ὁ Θεὸς Πατέρας) μὲ ἔχρισε (μ᾽ αὐτό, ἐξ οὗ καὶ Χριστός, ὅπως παλαιὰ οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ ἱερεῖς χρίονταν μὲ τὸ μεσσά, τὸ ἁγιασμένο δηλαδὴ ἔλαιο τῆς χρίσεως, ἐξ οὗ καὶ Μεσσίας), καὶ μὲ ἀπέστειλε νὰ ἀναγγείλω τὸ χαρμόσυνο μήνυμα (Εὐ -αγγέλιο, δηλαδὴ τῆς σωτηρίας, ὅτι ἦλθε ὁ σωτήρας στὸν κόσμο) στοὺς πτωχοὺς (δηλαδὴ σ᾽ αὐτοὺς ποὺ πτώχευσαν ἀπὸ τὸν πλοῦτο τῆς Χάρης τοῦ Θεοῦ), νὰ θεραπεύσω τοὺς ψυχικὰ συντριμμένους, νὰ κηρύξω ἀπελευθέρωση στοὺς αἰχμαλώτους στὰ πάθη καὶ τὴ φθορά, καὶ στοὺς τυφλοὺς στὴν ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ὅτι θὰ βροῦν τὸ φῶς τους· νὰ ἀποστείλω ἐλεύθερους αὐτοὺς ποὺ τσακίστηκαν μέσα στὰ κακὰ καὶ τὴν ἁμαρτία, νὰ ἀναγγείλω τὸν ἐρχομὸ τοῦ καιροῦ, ποὺ ὁ Κύριος θὰ φέρει σωτηρία στὸν λαό Του.» Καθαρὰ λοιπὸν μεσσιανικὴ προφητεία, τὴν ὁποία ὁ Ἰησοῦς μας, πάντοτε ταπεινὸς ἀλλὰ ἔχοντας συνείδηση τοῦ Θεανδρικοῦ Του Προσώπου, ἐπιβεβαίωσε ὅτι ἀναφέρεται σαφῶς στὸ Πρόσωπό Του. Ὅτι δηλαδὴ εἶναι αὐτός ὁ προσδοκώμενος Μεσσίας-Χριστός• «σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν», δηλαδὴ σήμερα ἡ προφητεία αὐτὴ βρίσκει τὴν ἐκπλήρωσή της.

Ὅλες οἱ **Ἐκκλησίες,** συνανθροισμένες τέτοια ἡμέρα, ἀναπέμπουν δοξολογία πρὸς τὸν Ἕνα **Τρισυπόστατο Θεό,** ὁ ὁποῖος διακρατεῖ μὲ τὴν Πατρική Του Πρόνοια καὶ ἀγάπη τὰ πάντα στὴ ζωὴ καὶ στέλνει ἄφθονες τὶς εὐλογίες Του σὲ κάθε ἐποχὴ στὰ κτίσματά Του. Ὁ ἴδιος ὁ Χριστός μας ἀνοίγει σήμερα τὶς θύρες τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους καὶ μᾶς καλεῖ ὡς ὁ Καλὸς Ποιμένας νὰ τὸν ἀκολουθήσουμε, γιὰ νὰ ἀξιωθοῦμε τῆς αἰωνίας καὶ ἀληθινῆς ζωῆς, μὲ τὶς πρεσβεῖες τῆς Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων. Ἀμήν! Γένοιτο, Κύριε!